

Bilag 3.

Projektbeskrivelse

Projekttitle

Formidling om fortidsminder ved Bidstrup Gods

Oplysninger om ansøger

Ansøger er Danmarks Naturfredningsforening Favrskov afdeling, der består af en valgt afdelingsbestyrelse med formand og næstformand, samt en række arbejds- eller projektgrupper.

Formand: Alfred Løkke Borg, solsortevej 2, 8382 Hinnerup, der er anført som kontaktperson.

Arbejdet i DN afdelinger er som udgangspunkt frivilligt, men det er muligt at købe assistance i forbindelse med projekter m.m.

Ansøger er en del af en landsdækkende organisation, der opererer på basis af lokale relativt selvstændige afdelinger, hvorfor CVR-nr har adresse i Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Afdelingen vil selv stå for projektreghskabet, men det vil indgå i foreningens fælles økonomi og være underlagt dennes revision.

Formålet med projektet

Formålet er at formidle fortidsminderne i Bidstrup skovene i sammenhæng med områdets kulturlandskab og natur til nutidens borgere. Det skal gøres som led i friluftslivet, hvorfor de også skal gøres synlige og tilgængelige.

Det skal medvirke til at skabe en kulturel vinkel for friluftslivet og være et attraktivt mål for kommunens borgere og turister. Både fortidsminderne, landskabet og naturen i området har et potentiale, der gør det interessant langt ud over kommunegrænsen.

Baggrunden for projektet, projektets relevans og målgruppe

Projektets relevans

Baggrund

Der findes kun meget sparsomme formidlingsprojekter om Favrskov kommunes fortidsminder og dette projekt anses for et af de mest velegnede til fremme heraf.

Det pågældende projekt skal ses i forlængelse af rapporten "Fredede fortidsminder i Bidstrup skovene – oplæg til formidling og pleje af udvalgte fortidsminder" som er udarbejdet for Favrskov Kommune af Kulturkonsulenten i juni 2010, samt det forhold, at Bidstrup gods i samarbejde med Danmarks Naturfredningsforening har etableret en række stier i området i 2009. Herved er fremkommet et stort potentiale for formidling af historie, kulturlandskabernes tilblivelse og naturforståelse.

Kommunen har opgaven med pleje, men ikke formidlingsdelen, hvorfor DN har påtaget sig denne opgave.

Fortidsminderne

I Favrskov Kommune findes i alt 326 fredede fortidsminder, hvoraf størstedelen ligger i skov eller på udyrkede arealer. Skovene omkring Bidstrup Gods ved Laurbjerg rummer 30 af disse fredede fortidsminder. Beliggenheden her gør dem særligt velegnet til formidling i relation til det kuperede og spændende landskab formet under og efter den sidste istid og med nærhed til den nedre del af Lilleåen med nær forbindelse til Gudenåen.

I dag ligger de fleste af fortidsminderne godt gemt i Bidstrup skovene, sløret af opvækst af træer og buske, og der er ingen formidling, som fortæller om tilstedeværelsen af den store koncentration af disse monumenter og den forhistorie, som ligger bag. De fredede fortidsminder udgør hovedhjørnestenen i vores "databank" til forståelse og oplevelse af fortiden og den proces, som landskabet har undergået i perioden helt fra bondestenalderen til i dag. Arealet ved Bidstrup Gods er i Kommuneplan 09 for Favrskov Kommune udpeget som område for bevaringskrævende kulturmiljøer.

Men som situationen er nu, så får de besøgende i dag ikke den vigtige sammenhæng mellem landskab, natur og kultur. Højgrupperne af gravhøje fra bronzealderen samt de 2 yderst bemærkelsesværdige langhøje fra bondestenalderen (som er unikke både lokalt og på landsplan) bliver nærmest gemt, og den vigtige historie om gravhøjene i Bidstrup skovene bliver glemt og henligger uførtalt.

Men også godset i sig selv skal ses i denne sammenhæng, som et historisk vidnesbyrd om de nyere historiske perioder fra en tid, hvor der var mange mennesker involveret i driften og som dermed er med til at sætte oldtidens mindesmærker i relief. Hovedbygningen er velrestaureret og fremstår markant i landskabet.

Natur og landskab

Landskabet er et udpræget istidslandskab med ådale, bakker og moræneflader. Det præges af de 3 vandløb i området: Lilleå, Granslev Å og Voer Møllebæk. Bidstrup skovene består af 4 skovområder: Essendrup Skov, Hestehave Skov, Østervoer Skov og Hasager Skov.

Området har gennem tiden har været udnyttet af mennesker med de midler, der har været til rådighed. I engene er der varierede forløb af våde og tørre områder, hvor der gennem tiden har været afgræsning, høslet og rørskæring. En del af eng-områderne ved Voer Møllebæk har været forsøgt afvandet i flere omgange, men er nu opgivet og overvejes naturgenoprettet med genslyngning af åen gennem området. Man får en meget flot udsigt over dette område fra især en af vandrerruterne "Blå rute", der også passerer forbi flere af fortidsminderne.

De stejle skrænter på dalsiderne har været og er stadig skovklædte. Her har godset valgt at anvende lempelige driftsformer, der tillader bevarelse af dødt ved, ligesom man prioriterer genplantning med hjemmehørende træsorter, så det nærmer sig naturskov, med meget stor biodiversitet til følge.

Morænefladerne er opdyrket agerland, der også dyrkes lempeligt med hensyn til at give større naturindhold. Ikke mindst på grund af samspillet med skoven og lysningerne med fortidsminderne, vil man således også kunne opleve en rig flora og fauna.

Landskabsmæssigt er der med eksisterende og supplerende stisystemer mulighed for at tilrettelægge rundture i forbindelse med mindesmærkerne, så man fornemmer de geologiske formationer og samtidig få indblik i den mangfoldige natur, der findes her. En del af området er da også i Kommuneplan 09 for Favrskov Kommune udpeget som område med særlige landskabelige og geologiske interesser.

Projektet falder godt i tråd med kommuneplanens visioner for friluftslivet i den nordlige og vestlige del af kommunen. ("Det grønne bånd") og er samtidig med til kulturelt at binde området sammen med resten af kommunen.

Projektets målgruppe

Projektet vil i det daglige komme borgerne i den nærliggende by Laurbjerg til gode, men også resten af kommunen vil nyde gavn af det, ligesom der er et stort potentiale for turisme.

Detaljeret beskrivelse af projektets aktiviteter

Projektet indeholder supplerende af eksisterende stinet med adgang til fortidsminderne. Det planer at etablere yderligere en helt ny sti med en strækning på ca. 1-1½ km i den nordlige del af projektområdet lige øst for Laurbjerg, for at man som besøgene kan fornemme denne tæthed af små gravhøje fra yngre del af bronzealderen. Her ligger 6 høje ved den planlagte sti i et meget flot og kuperet landskab.

Stierne skal afmærkes med pæle og vejviserpile, ligesom der skal opstilles skilte med oversigt over stierne, samt kasser til foldere på passende steder med parkeringsmulighed. Ved udvalgte fortidsminder skal der opstilles skilte om deres historie og om natur og landskab omkring dem.

Der udarbejdes Internet sider med relevant indhold om fortidsminderne og om adgangsmulighederne, så man kan forberede sit besøg hjemmefra.

Såfremt der er budget hertil, vil vi opbygge information, der kan hentes via mobiltelefoner eller andet bærbart medie.

Som en særlig del af projektet forventes gennemført en mindre analyse af naturindholdet på nogle af gravhøjene, der erfaringsmæssigt indeholder en genbank af biologisk materiale, ofte helt fra den tid, de blev etableret. Resultaterne heraf forventes at indgå i formidlingsarbejdet.

Hvordan forventes det at projektet formidles

Formidlingsmæssigt vil der gøres brug af en bred vifte af værktøjer for at ramme en så stor målgruppe som muligt, og projektet er tænkt til at man på forskellige niveauer kan få en oplevelse efter den enkeltes behov og ønske.

De opstillede skilte samt folderne giver en her og nu oplevelse, men der bliver også mulighed for, at man via den særlige hjemmeside om fortidsminderne ved Bidstrup, kan samle information både før og efter turene ex. som brug i folkeskolen eller som samlingspunkt i familien. Denne hjemmeside skal fungere som en slags værktøjskasse, hvor man på forskellig vis kan trække oplysninger frem om fortidsminderne og dykke ned i forskellige lag, for igennem ord og billeder at få et helhedsindtryk af de fredede fortidsminder og deres historie.

For den yngre målgruppe vil brug af interaktive bærbare medier, såsom mobiltelefon, indgå i projektet. I første omgang som opstart, som så senere kan udbygges løbende. Dette kan være i forbindelse med at indhente yderligere og ajourført information på en anderledes måde eller i forbindelse med geocaching.

Forventet effekt af projektet

Styrkelse af naturforståelse og forståelse af de historiske sammenhænge, samt styrkelse af fritidslivet og turisme. Projektet er desuden med til at binde kommunen sammen kulturelt, idet denne del af kommunen stammer fra den tidligere Langå kommune og derfor ikke har været så godt tilknyttet som oplandene til de større bysamfund i kommunen.

Eventuelle yderligere oplysninger

Projektorganisering

Projektet tænkes gennemført som en slags partnerskab mellem Bidstrup Gods, Favrskov kommune og Danmarks Naturfredningsforening, Favrskov afdeling (DN). DN står for ansøgning om midler og dermed også for den formelle projektledelse med ansvar for forvaltning af støttemidlerne.

De øvrige interessenter indgår i arbejdet efter nærmere aftale og deltager i en styregruppe i projekterings- og etableringsfasen. Interessenternes deltagelse i arbejdet sker som udgangspunkt uden honorar, idet der dog betales for forbrug af materialer, forplejning og transport og lignende omkostninger efter forudgående aftale med projektledelsen.

Der kan købes konsulenttydelser, arbejdskraft/maskiner og materialer fra eksterne parter, samt fra interessenterne efter nærmere aftale..

Vedligeholdelse og drift

Projektet skal kobles sammen med den plejeplan der etableres i samarbejde mellem Bidstrup Gods og Favrskov Kommune, således at der sikres fremtidig og løbende pleje af fortidsminderne for at sikre at de forbliver synlige i terrænet. Der allerede er en aftale mellem godset og Danmarks Naturfredningsforening om tilsyn med de afmærkede vandreruter. Der foreslås etableret en fælles styregruppe med deltagelse af Bidstrup gods, Favrskov kommune og Danmarks Naturfredningsforening Favrskovafdeling, der mødes en gang om året for at drøfte status og planer for vedligehold og drift for både vandreruter og fortidsminder.